

Hitzaurretxo gisa

Humboldt interesatu beharko litzaiguke ez bakarrik Euskal Herriaz eta euskaraz idatzi duenagatik, baita hizkuntzaren gainean egin duen gogoetarik ere. Humboldt-en gogoeta luze zabal hartatik kapitulu bat bakarra aipatuko da hemen: hizkuntzaren eta pentsamenduaren arteko zerikusiarri dagokiona.

Gaia gaur oraindik interesatzen zaigu arazoaren historia bukaezinagatik, batik batik Filosofiaren hala Hizkuntzalaritzaren historiagatik, Aristoteles-ekin hasi eta Sapir-Whorf-en hipotesi eta horren jarraiera berriagoetaraino. Zer lotura dago hizkuntzaren eta pentsamenduaren artean? «Jakina —esan genezake K. Mitxelena-rekin—, erraz da esaten badela zerikusirik edo loturarik bien artean; haatik, zertan datzan agertu behar». Interes teorikoa. Baina gaia interesatzen zaigu historia politikoagatik ere, «hizkuntza eta nazioa» leloan bildu ohi dena: esaterako, ezin zaigu ez interesatu arazo horren ibilbidea, hasi Frantziako Iraultzaren hizkuntz politika terroristatik eta haren justifikazio teorikotik (Abbé Grégoire, B. Barère), eta «hizkuntza da herri baten arima» eragon digun Txillardegi-ganaino.

Topiko bat da, Humboldt-en hizkuntza eta pentsamenduaren gogoetak hizkuntza eta mundu-ikuskera, hizkuntza eta nazioa eta aiurri nazionala, nazioa eta *Volksgeist* edo Herri Gogoa, etab., auzietan bokalerazten gaituela. Humboldt-en hizkuntza eta pentsamenduaren azterketa serio batek auzi horiek ezin ditu baztertu, Euskal Herrian eginiko azterketa batek gutxienez. Bestalde, auziok aski espezifikoak eta pisu propiokoak ere badira, aparte tratatuak izatea merezi izateko. Horregatik eskuetan duzun liburu hau (*Humboldt: hizkuntza eta pentsamendua*), alde batetik autonomia eta bere baitan osoa da, eta bestetik oinarria eta sarrera hurrengo beste bi azterketarentzat: *Volksgeist – Herri Gogoa*, kontzeptu horren jatorria eta traiektoria aztertzeko, bereziki Alemanian, eta *Espainiaren arimaz*, XIX. eta XX. mendeetan Herri Gogoaren tradizioak Espainian izan duen harrera modua ikusteko.

Esan beharrik ez, gai polemikoak dira. Guk, polemika baino gehiago, argi pixka bat bilatuko dugu, hau da, irakurketan saiaturiko gara, autoreak eta testuak.

Egileak eskerronez aitortzen du, Eibarko Udalaren Juan San Martin Bekaren laguntzarekin burutu dela hemengo lan hau. Eskerrak Eibarko Udalari eta eskerrak halaber UEU/Udako Euskal Unibertsitateari. Nire esker ona, orobat, lanotan lagun-
du didan hainbat laguneren artean —askoz gehiago dira beti, laguntzen digutenak,

laguntzen ditugunak baino—, Xabier Mendiguren-i, bere eginahalengatik ene euskara zibilizatzeko aldera; Mila Larrea-ri, nire kaos informatikoetan irtenbideren bat pazientziaz beti asmatzeagatik; eta Gabriele Maite Noss-i ororen gainetik, eta ez literatura espainol, frantses eta alemanetan emandako laguntzagatik soilik.

2006ko iraila.